

Lup, lys og livsglæde

Grå stær og AMD på begge øjne betød, at **Ruth Rasmussen** i en længere periode måtte lægge håndarbejde og avislæsning på hylden. I dag har hun genoptaget fritidssystemerne takket være to synshjælpemidler, hun er blevet tildelt fra synscentralen i Region Hovedstaden.

Af
Anne Mette Steen-Andersen

Billeder
Sisse Stroyer

E T ÅRS TID efter, at Ruth Rasmussen i sommeren 2016 blev opereret for grå stær på begge øjne, begyndte hun igen at

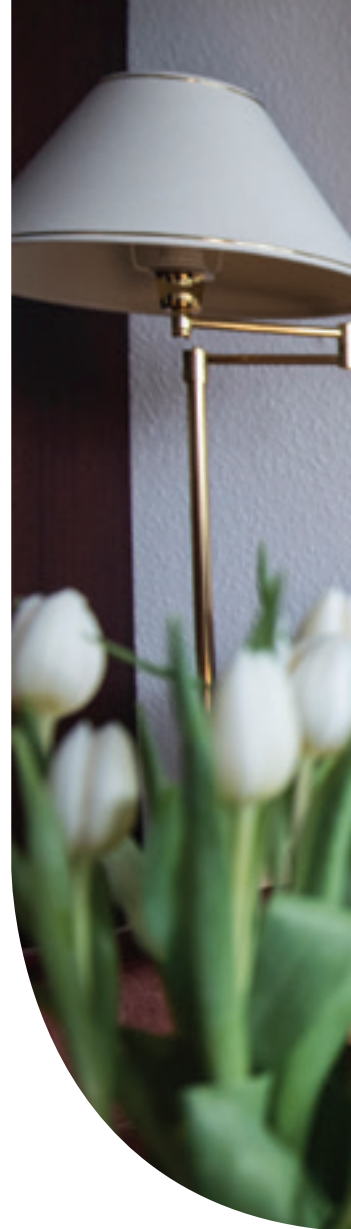
få problemer med synet. Hun oplevede, at det var svært at genkende forbipasserende venner og bekendte på gaden, og ord og bogstaver i avisen og ugebladene forsvandt ofte ud af hendes synsfelt. Allermest generede det Ruth, at hun ikke længere kunne tråde en nål og sidde i den bordeauxfarvede sofa i stuelejligheden i Hvidovre og sysle med sine mange håndarbejdsprojekter.

"Først troede jeg, at det var mine briller, der var noget i vejen med. Men optikeren fortalte mig, at det

var den øjensygdom, jeg har på begge mine øjne, som var skyld i, at mit syn var blevet forringet over de seneste måneder," fortæller Ruth.

I mere end 10 år har Ruth lidt af øjensygdommen aldersrelateret makuladegeneration (AMD). En øjensygdom, som rammer 'den gule plet' i nethinden, hvor den største koncentration af øjets sanseceller er lokaliseret. Forud for de to grå stær-operationer havde Ruth ikke været synderligt generet af sin AMD. Hun gik hvert år til kontrol hos sin egen øjenlæge, som år efter år havde konstateret, at forandringerne i nethinden var så små, at de ikke var nødvendige at behandle.

"Til et kontrolbesøg på Rigshospitalet Glostrup, hvor jeg året inden

I dag kan Ruth uden problemer læse ugeblade og aviser. Det savnede hun meget, inden hun fik tildelt luplampen på synscentralen.

blev opereret for grå stær, kunne lægen konstatere, at min AMD havde udviklet sig. Især var der en del væske i mit højre øje. De anbefalede mig at blive behandlet med injektioner i højre øje for at forhindre sygdommen i at udvikle sig yderligere. Frygten for ellers at miste synet fik mig til at takke ja," siger Ruth.

Hun går i dag til kontrol på Rigshospitalet Glostrup hver sjette uge. Våd AMD forværrer synet ved, at der vokser nye, utætte blodkar frem i øjet, som frigiver blod og væske. Injektionerne, som Ruth efter alt at dømmе skal modtage i en længere periode, hæmmer dannelsen af nye blodkar og forhindrer, at der siver blod og væske ud i øjet.

Hjælpe midler gør hverdagen lettere

Til trods for de hyppige injektioner blev Ruth ved med at opleve, at hun havde svært ved at læse og lave håndarbejde. Hun har i sit voksne liv tilbragt mange timer i sofaen med strikkesøj eller nål og tråd mellem hænderne, så det var et stort afsavn for den 87-årige pensionist at undvære håndarbejdet i dagligdagen.

"Jeg har altid nydt at sidde med noget mellem hænderne. Jeg har syet sengetæpper og strikket bluser og sokker til familien. Så jeg savnede i høj grad håndarbejdet i den periode," siger Ruth.

Hun valgte efter nogle måneder at indvie lægerne på Rigshospitalet Glostrup i sine udfordringer. Det skulle vise sig at være en god idé. Ruth blev henvist til synscentralen i Region Hovedstaden. Synscentralerne landet over udøver rådgivning til svagtseende og borgere med synshandicap og bidrager yderligere med økonomisk støtte til synshjælpemidler. Det vil sige for eksempel briller, kontaktlinser, kikkerter, lupper, kikkertbriller og lupbriller.

"På synscentralen undersøgte de mit syn og spurgte ind til, hvilke udfordringer jeg havde i det daglige. De kom frem til, at jeg ville have gavn og glæde af en luplampe og en håndholdt lup. De hjælpemidler har hjulpet mig meget og

gjort livet lettere og sjovere," fortæller Ruth og fortsætter:

"Når jeg sidder ved luplampen, kan jeg uden problemer tråde en nål og lave mit håndarbejde. Jeg syr for eksempel 'umulusser' – en slags pusleklodser – som jeg sælger til en lærerinde. Hun tager dem med til de elever i de små klasser, som har svært ved at koncentrere sig i timerne. Det hjælper dem at sidde og fingerere med sådan én."

Hvidovre Kommune har finansieret Ruths synshjælpemidler. Det er kutyme på alle landets synscentre, at de korresponderer med kommunen, som træffer beslutning om, hvorvidt kommunen, kan finansiere de pågældende hjælpemidler.

Under luppen hos optometristen

Optometrist Birte Bay har i sit kandidatspeciale undersøgt effekten af synsrehabilitering hos svagtseende. I regi heraf har hun blandt andet set på, hvordan luplampen og håndluppen har påvirket Ruths læsestyrke, læsehastighed og livskvalitet.

Generelt kan Birte Bay konkludere, at synshjælpemidler forbedrer svagtseendes læseevne, og derudover bidrager de til, at de svagtseende oplever større livskvalitet. Den konklusion omfatter utvivlsomt også Ruth. Foruden igen at kunne lave håndarbejde er Ruth nu i stand til at læse opskrifter i køkkenet og sidde med dagens avis eller et ugeblad under luplampen.

"Hvis jeg ikke havde min mand, ville jeg bruge håndluppen endnu mere,

Ruth fordyber sig ofte i håndarbejde. Her syr hun en 'umulus' – en slags pusleklodser, som urolige skolebørn kan få glæde af, forklarer hun.

Takket være luplampen og den håndholdte lup føler Ruth sig ikke længere begrænset af sit synshandicap.

end jeg gør nu. Så ville jeg tage den med, når jeg skulle handle og se priser og varedeklarationer i supermarkedet. Eller læse breve fra banken eller kommunen. I dag er det dog ikke nødvendigt – min mand er nemlig også et godt 'hjælpemiddel',” griner Ruth.

Efter at hun har fået tildelt synshjælpemidlerne, føler Ruth, at hun kan leve et helt almindeligt liv. Der er kun ganske få ting, hun ikke kan råde bod på med luplampen og håndluppen. At læse bøger, hvor tekstlinjerne bevæger sig hele vejen hen over siderne, er eksempelvis ikke muligt for hende. Her er hun nemlig nødt til at flytte luppen halvvejs inde på siden for at få sidste del af sætningen med. Det betyder, at hun mister overblikket over teksten.

Nogle af de mest hyppigste symptomer ved AMD er synssløring, blinde pletter og skævvridning af synet, da sygdommen er karakteriseret ved, at centrale dele af synsfeltet

gradvist forsvinder.

”Jeg skal have et ansigt meget tæt på for at kunne genkende en person. Hvis personen cykler forbi mig og vinker, når jeg ikke at registrere, hvem det er. Og så er der mange ting i mit synsfelt, der bliver skævvredne. For eksempel ser det for mig altid ud, som om bilernes nummerplader er sat skævt på,” siger Ruth.

Ruth er stadig tilknyttet synscentralen i Region Hovedstaden, og skulle hun i fremtiden opleve et behov for andre synshjælpemidler, vil centralen være behjælpelig. ■

Læs også artiklen på de næste tre sider om simple hjælpemidler, der kan forbedre livskvaliteten.

Hvem kan få hjælp på synscentralen?

Der ligger synscentraler i flere byer i alle landets fem regioner. Synscentralerne yder rådgivning og økonomisk støtte til personer, der er svagtseende eller har et alvorligt synshandicap.

Det vil sige personer, som:

- med en veltilpasset brille på bedste øje ser tre gange dårligere (6/18 eller 1/3) end en normaltseende (6/6)
- når synsevnen er nedsat til 6/18, og synsfeltet er indsnævret til 20 grader eller mindre, når begge øjne bruges

- når synsevnen er nedsat til 6/18, og synsfeltet er helt bortfaldet til den ene side på begge øjne (hemianopsi)
- er diagnosticeret med en øjenlidelse

Desuden er det muligt at få økonomisk støtte til synshjælpemidler ved langsynethed og nærsynethed fra +/-16 dioptrier eller bygningsfejl fra 5 dioptrier.

Du finder en oversigt over landets synsrådgivninger i Øjenforeningens brochure 'Svagsynshjælp' eller på hjemmesiden ojenforeningen.dk